

تاریخچه نبات

نبات یکی از شیرینی‌های سنتی و محبوب ایرانی‌هاست. از دیرباز بهترین و اصیل‌ترین نوع نبات در ایران و به ویژه در اصفهان تولید شده است. نبات ایران از پیشینه‌ای دیرینه برخوردار است که در آشنایی ایرانیان با «شکر» به عنوان ماده اصلی تشکیل دهنده آن، ریشه دارد. به گواهی تاریخ، هندی‌ها و ایرانیان نخستین ملت‌هایی بودند که شکر را از نیشکر به دست آوردند^۱. مهارت تولید «نی‌انگبین» یا همان «شکر» نخستین بار در خوزستان ایران و همچنین در میان مردمان دره گنگ هندوستان پا گرفت و فراگیر شد^۲ و در نیمه اول قرن هفتم میلادی تا چین نیز گسترش یافت^۳؛ بر این نکته بیرونی در آثارالباقیه نیز تاکید دارد و با اشاره به دیرینگی آشنایی ایرانیان با شکر یادآوری می‌کند که شکر برای نخستین بار توسط ایرانیان و در زمان جمشید از نیشکر به دست آمد^۴. نخستین بار در تاریخ، نبات توسط مردم ایران زمین و شبه قاره هند مصرف می‌شده. واژه «نبات» بمعنی گیاه است که منشاء آن در نحوه استفاده مصریان و ایرانیان باستان از گیاهان داروئی به این شکل می‌باشد.

پی‌نوشت:

- ۱- شکر از گیاه «نیشکر» با نام علمی *Saccharum Officinarum* و یا گیاه «چغندر قند» با نام علمی *Beta Vulgaris* به دست می‌آید. تاریخچه نیشکر نشان می‌دهد که ایرانیان و هندی‌ها نخستین ملت‌هایی بودند که هزاران سال پیش توانستند شکر متبلور سفید را از نیشکر به دست آورند.
- ۲- واژه «شکر» در فارسی، هم‌ریشه با «ساکارا» در سانسکریت است که به گیاه نیشکر گفته می‌شود.
- ۳- نویسنده چینی «مون شن» در نیمه دوم سده هفتم میلادی در این مورد نوشته است: «...شکری که از ایران آورند بسیار خوب است.» این نکته چنین می‌نماید که در روزگار پادشاهی خاندان تانگ در چین (۹۰۷ - ۶۱۸ میلادی) شکر از کالاهایی بوده که از ایران به چین می‌رفت و در آنجا شناخته شد.
- ۴- سخن بیرونی در آثارالباقیه چنین است: «... در این روز "نوروز" رسم است که مردمان برای یکدیگر هدیه می‌فرستند و سبب آن چنانکه آذرباد موبد بغداد حکایت کرد این است که نیشکر در کشور ایران روز نوروز یافت شد و پیش از آن کسی آن را نمی‌شناخت و نمی‌دانست که چیست و خود جمشید روزی نی‌ای را دید که کمی از آب‌های درون آن به بیرون تراوش کرده بود و چون جمشید دید که آن شیرین است امر کرد که آب این نی را بیرون آورند و از آن شکر سازند و آنگاه در روز پنجم نوروز، محصول نهایی یعنی شکر به دست آمد و از راه تبرک به آن، مردم برای یکدیگر شکر هدیه فرستادند و در مهرگان نیز این کار را به همین میزان تکرار کردند...». بر بنیان این سنت کهن در جشن‌های ایرانی نهادن شکر و کله قند و نبات بر سفره متداول است.